

Språk & kultur

SVERIGEKONTAKT

En tidning för all världens svensktalande | Nr 1 mars 2026

Kom hem till oss i vår!

Vår förening ägnar sig åt så mycket. Så blir det kanske när man varit på banan i snart 120 år; det plockar på. Det är därför vi håller på med studier av svenska erfarenheter av sibirisk fångenskap på sent 1600-tal, samarbete med det svenska språkcaféet i Kyiv under 2026 och kompletterande svenskundervisning i hela världen – samtidigt. Man skulle vid en första anblick kunna tro att de här spåren inte har något med varandra att göra. Men de korsar varandra. Exilerfarenheten korsar nyfikenheten på att lära sig ett nytt språk. Forskningsprojektet korsar en ny lärares intresse för läromedel.

Vid vissa tidpunkter samlar vi i föreningen ihop oss och styr upp allt detta på en gång. Årsmötet är en sådan tidpunkt. I år blir det i Göteborg den 30 maj. Alla medlemmar hälsas hjärtligt välkomna! (Ja, verkligen alla! Ta tillfället i akt och fira vår förening tillsammans med oss i år om du inte har gjort det tidigare. Se sidan 3 för kallelse och program.

Ett kärt besvär för föreningen har i många år varit att sända ut bokpaket i världen – och tidningar. Det gör vi fortfarande, och kan därför konstatera att portokostnaderna blir en allt större post i vår verksamhet. För att mildra detta slag mot plånboken en aning har styrelsen i år känt sig nödgad att vidta något slags åtgärd vad gäller distributionen av tidningen. Lösningen som vi prövar i år för att sedan utvärdera blir den här: Tidningen utkommer som vanligt

med fyra tryckta nummer om året och till Sverige distribueras den också fyra gånger, som vanligt. I övriga världen sänder vi ut tidningen vid två tillfällen, så att de medlemmar som är bosatta i världen får två nummer i ett kuvert i juni och två i december. På hemsidan lägger vi upp de nya numren så fort de är färdiga, så den som inte kan vänta finner sin tidning där.

När nu de yttre ramarna för tidningen ser ut så här under året har vi gjort en förändring också i innehållet. I vår mycket mångfasetterade verksamhet finns delar som pågår stadigt och inte är så beroende av att vi har konferens eller att ett nytt skolar tar sin början. Forskningsprojektet och samarbetena med våra stående skribenter hör dit. Därför tematiserar vi tidningen under året så att nummer 1 och 3 under temat *Språk och kultur* handlar om denna typ av verksamhet. Nummer 2 och 4 kallar vi *Skola och utbildning*, och i dessa nummer vänder vi oss mer till alla de medlemmar som arbetar med svenskundervisningen och vi rapporterar från konferenser och kurser under året. Men naturligtvis är Sverigekontakt fortfarande en förening och till för alla medlemmar. De olika delarna av verksamheten går som sagt i varandra och vi rekommenderar er att läsa alla nummer av tidningen – tanken är att projekten ska inspirera undervisningen och tvärt om.

En annan möjlighet att hålla kontakt med vår förening och allt som pågår smyg-lanserade vi precis före jul: en ny och matigare hemsida på www.sverigekontakt.se. Här finns alla nummer av tidningen, som

tidigare, men också mycket mer: stöd för svensktalande föräldrar i utlandet; resurser för svensklärare i världen; information om våra kurser och stipendier; nyheter om föreningen, bilder från vår verksamhet och mycket mer. Den kan också växa. Besök den och hör gärna av er med önskemål och synpunkter.

Vi är glada för att föreningen fortsätter att finnas, och förändras. Vi är också glada över att ha fått möta Per-Hugo Kristensson, vår mycket aktiva medlem, som nu har avlidit, 92 år gammal. Det var för sådana som Per-Hugo som Sverigekontakt en gång bildades. Per-Hugo var en av de sista svensk-amerikanerna – han flyttade till Chicago vid 15 års ålder och levde större delen av sitt liv där, djupt engagerad i den svenskamerikanska föreningen. Migrationen från Sverige till USA fortsätter naturligtvis, men den typ av svenskamerikanskt samhälle som Per-Hugo var en del av försvann med hans generation. Från Per-Hugo har jag och andra som haft förmånen att tala med många svenskamerikaner hört historier om allt från maffian i Chicago till betydelsen av sånger som *Hälsa dem därhemma*.

Vi sänder våra hälsningar till er alla, oavsett var därhemma ligger. Jag hoppas att vi ses på årsmötet i det hus som är föreningens hem, annars ses vi på hemsidan.

Sofia Tingsell,
generalsekreterare

I år blir det sommarkurs igen – vi provar ett nytt format med en åtta dagar lång kurs. Påminn era studenter, elever och deltagare om möjligheten! Läs mer på sverigekontakt.se eller mejla sofia.tingsell@sverigekontakt.se för mer information!

Kom i håg .KOM
– vårt läromedel för den kompletterande svenskan. Vill du veta mer om det? Mejla eva.hedencrona@sverigekontakt.se

Ni glömmer väl inte möjligheten att studera svenska en termin på folkhögskola med stipendium från Sverigekontakt? Mejla sofia.tingsell@sverigekontakt.se för mer information

MEDLEMSRÖSTEN

” Vi här i Sydney har en Svensk Bokklubb och vi har det så trevligt tillsammans när vi svarar på frågorna i nutidsorienteringen, så om vi vinner så går priset till Svenska Bokklubben i Sydney.”
Lisbeth Reymont, medlem från Australien

Sverigekontakt
utges av
föreningen Sverigekontakt

Föreningen Sverigekontakt har medlemmar över hela världen som talar svenska och är intresserade av Sverige, svenskt språk och svensk kultur. Föreningen är en ideell organisation med ursprungligt ändamål att hjälpa svenskar och svenskättlingar i utlandet att bevara kontakten med det gamla landet. Numera är verksamheten framför allt inriktad på att främja det svenska språket i världen.

Som medlem får du fyra nummer av tidningen Sverigekontakt och blir en del av vårt världsvida nätverk. Medlemskap kostar 150 SEK/år. Registrera dig på sverigekontakt.se.

Redaktör och ansvarig utgivare: Sofia Tingsell

Tryck: Trefraf 2025
ISSN 0346-2439

Layout: Designstudio And Yellow

Sverigekontakt
Box 53066
SE-400 14 Göteborg
Tel. 031-81 86 50
info@sverigekontakt.se
Besöksadress: Dicksonsgatan 6

Bankgiro: 420-5670

Sverigekontakt 1/2026
112:e årgången
Lösnummerpris 30:00 kronor.

För ej beställda manus ansvarar ej.

www.sverigekontakt.se

Omslag: Ögongodis.
Foto: Eva Hedencrona och
Sofia Tingsell

ORDFÖRÄNDEN HAR ORDET

Det finns en del vanliga missuppfattningar om svenska språket. För det första hävdar många att svenskan är hotad och i längden dömd att försvinna. För det andra är svenskan ett så »litet» språk att det på sikt inte kan hävda sig mot det »stora» språket engelska, och därför bör man förbereda en övergång så snart som möjligt. För det tredje har svenskan ett så litet ordförråd jämfört med många andra språk att vi skulle få bättre uttrycksmöjligheter om vi bytte språk.

Låt oss fundera ett ögonblick på detta. Hur hotad är svenskan? Hur litet språk är svenskan? Kan du påminna dig något tillfälle när du inte kunde få fram vad du ville för att svenskan saknar tillräckligt med ord?

Det är klart att det finns tänkbara katastroflägen som skulle kunna bli verklighet. Om någon främmande makt inte nöjer sig med Grönland utan lägger även Sverige under sig, kan naturligtvis svenskan också sitta löst, t.ex. om den blev förbjuden. Paralleller i historien kan påvisas, även i Sverige, när samiskan och meänkieli för inte så länge sedan var bannlysta språk i de skolor där de berörda barnen gick.

Vidare har nativiteten i Sverige sjunkit på senare tid. Skulle den upphöra helt, finns det en klar risk för att svenskan så småningom skulle tryta, i brist på nya svensktalande. Men har detta med svenskans »storlek» att göra? Och i så fall, på vilket sätt? Det gäller att hålla isär orsaker och verkningar.

»Jag saknar ord!» kanske någon säger förtrytsamt inför någon hialös händelse. Men det är inte detsamma som att svenska språket saknar ord. Det behöver inte ens betyda att den individ som yttrar sig så har ett litet ordförråd, bara att vederbörande är så tagen av situationen att det är svårt att få fram något vettigt.

Att språk försvinner har vi varit inne på tidigare. Språkdöd är en realitet sedan länge över hela världen. Det rör sig då vanligen om olika grupper av minoritetsbefolkningar, som övergivit sina ursprungliga språk under trycket från de expanderande världsspråken.

Situationen har uppmärksamats av UNESCO, som också publicerar statistik över läget. Det anses finnas 6–7 000 olika språk i världen. Enligt UNESCO:s beräkningar är nästan 540 kritiskt utrotningshotade. Ungefär lika många är allvarligt hotade och ca 630 klart hotade, medan drygt 600 anses hotade. Hotet är således graderat.

Att språk försvinner kan inte förnekas. Det är likaså sant att storlek spelar roll. Om man med »små» språk menar sådana som har få naturliga användare, stämmer det också med att språk som är små i den menin-

gen är de som tenderar att gå förlorade först.

Men vad är ett »litet» språk. De flesta språk som för en normal tillvaro i den miljö de hör hemma i är ju inte mindre än världens mest utbredda språk, inte i den meningen att det »lilla» språkets struktur skulle vara ofullständigare eller att ordförrådet är bristfälligt, inte heller att språket skulle vara oanvändbart inom den grupp som har det som sitt självklara umgängesspråk.

Inget språk är litet i denna mening, inte så länge dess normala miljö och den språkgemenskap som uppburit språket är intakt. Det är antalet användare som räknas. Språk är hotade när de har ett snabbt minskande antal talare, samtidigt som det saknas förutsättningar för att tendensen skall vändas.

De språk man idag kallar hotade har i allmänhet synnerligen få brukare, några stycken, något tiotal eller högst något hundratals. Det har funnits språksamhällen som länge bara haft några tusen infödda talare, som emellertid framgångsrikt fört språket vidare, därför att man har slutit upp kring sitt språk. Sverige har idag över 10 miljoner invånare. Inget tyder på att svenskan skulle vara hotad. Inget tyder på att svenskan skulle vara hotad. Inget mer än några svenskers attityd.

I själva verket ligger svenskan ungefär på plats 88 bland världens bortåt 7 000 språk med hänsyn till antalet användare. Alla invånare i Sverige har förvisso inte svenskan som sitt bäst behärskade språk. Å andra sidan finns det fler svensktalande utanför landets gränser, både svenskättade och andra. Framför allt är svenskan huvudspråket i ett förhållandevis stabilt land. Där är svenskan det samhällsbärande språket, med lagar, skolgång, statsförvaltning och politisk debatt på svenska.

Inte minst är svenskan ett av de mest genomlysta och väldokumenterade språken i världen. När det gäller just ordförrådet, får man en god bild av detta i den nyss utkomna femtonde upplagan av *Svenska Akademiens ordlista* (SAOL). Första upplagan trycktes 1874, för mer än 150 år sedan således.

SAOL gäller i första hand skriftspråket. Den typen av pågående arbete med det egna språket är den bästa garantin för ett språks fortlevnad. Nästan alla hotade språk saknar till och med ett skriftspråk.

Jag kommer här tillbaka till dessa frågor, och jag är medveten om att jag delvis upprepar vad jag sagt tidigare. Men läsare har kommenterat och bett om klarlägganden. Det är ett gott tecken. Så länge vi bryr oss om vårt språk, kommer det att överleva.

Och vi håller kontakten även i andra frågor – med hjälp av språket!

Bo Ralph

Årsmöte

Lördagen den 30 maj 2026 i Göteborg

Alla Sverigekontakts medlemmar hälsas varmt välkomna till 2026 års årsmöte! I år vill vi gärna bjuda in till vårt gemensamma vackra hus och därför flyttar både årsmötesförhandlingarna och middagen hem till föreningens egna lokaler på Dicksonsgatan 6 i Göteborg.

Årsmötesförhandlingarna sker i år som tidigare kl. 16.30. Efter en paus samlas vi åter i föreningens lokaler kl. 19.00 för en västkustbuffé. Kuvertkostnad: 450 kronor.

Överstyrelsen samlas kl. 14.00 för ett styrelsemöte på Dicksonsgatan 6.

Dagordning för årsmöte

Årsmötets dagordning omfattar bl.a.

- upprop av röstberättigade ombud och fastställande av föredragningslistan
- behandling av inkomna motioner
- överstyrelsens verksamhetsberättelse, föreningens bokslut och revisorernas utlåtande
- frågan om ansvarsfrihet för styrelsen
- val av ledamöter och suppleanter i överstyrelsen
- val av revisorer och revisorssuppleanter
- val av valberedning
- utlandsmedlemmarnas punkt.

Föreningsutflykt söndagen den 31 maj 2026

Föreningens traditionsenliga utflykt går i år till Röhsska museet (Vasagatan 37–39), där vi får en privat visning av utställningen om

arkitekten Gunnar Asplunds arbete med tillbyggnaden av rådhuset i Göteborg. Visningen börjar kl. 11.00; samling på Röhsskas trappa kl. 10.50. Efter visningen åter vi lunch på Le Comptoir (Kungsportsavenyn 21). Kostnad inklusive lunch: 300 kronor.

Övernattning

Natten mellan lördagen och söndagen kan tillbringas på hotell Lorensberg, Berzeliigatan 15, där vi har bokat några rum. Ett enkelrum kostar 1125 kronor och ett dubbelrum 1520 kronor. Om ni vill ta något av dessa rum i anspråk, kontakta Sofia Tingsell (sofia.tingsell@sverigekontakt.se); 0733 01 51 20 senast den 7 maj.

Anmälan och information

Anmälan till årsmötet och årsmötesmiddagen ska ske senast den 7 maj, men gärna så snart som möjligt på mejl (sofia.tingsell@sverigekontakt.se) eller telefon (0733 01 51 20). Kostnaden för årsmötesmiddagen (450 kronor) och deltagande i utflykt på söndagen (300 kronor) betalas direkt till Sverigekontakts bankgiro: 420-5670.

Valärenden

Valärenden inför årsmötet anmäls till valberedningen (Aimée Delblanc (tel: 08 32 4575) eller Kjell Westerlund (tel: 0490 344 04).

Välkomna!

Årsmötet 2026 i korthet

Årsmötesförhandlingar lördagen den 30 maj kl. 16.30, Dicksonsgatan 6 i Göteborg.

Årsmötesmiddag lördagen den 30 maj kl. 19.00, Dicksonsgatan 6. Föreningsutflykt söndagen den 31 maj kl. 11, Röhsska museet, Vasagatan 37–39.

Föreningens söndagslunch söndagen den 31 maj kl. 12.30, Le Comptoir, Kungsportsavenyn 21 Övernattning på Hotell Lorensberg, Berzeliigatan 15.

För frågor, anmälan, bokning av övernattning och anmälan av val-ärenden: sofia.tingsell@sverigekontakt.se, tel: 0733 01 51 20

Foto: Carl Ander

Foto: Kristin Lidell

Det handlar om att leva

Anteckningar om litteratur

Vårsol. Blåmesarna piper i träden, en ensam koltrast tiger på sin gren, detta är det sista vi ser av januari för den här gången. Nere i stan pågår den traditionella Hindersmässomarknaden liksom varje januari sedan drygt 700 år tillbaka. Järntackor och pälsar lär vara svåra att hitta idag, desto fler churros-pinnar och brända mandlar. Inget fel i det, allt förändras – det som består är mötena mellan människor, bekanta och vänner, en och annan ordväxling i farten med någon okänd, och för några ögonblick behöver man inte hålla all världens elände i minnet – vimlet i sig är avledande, tröstande och glädjande. Tids nog kommer annat. Man kan tänka på Hjalmar Gullbergs ord i dikten ”Människors möte”:

*Byta ett ord eller två
gjorde det lätt att gå.*

*Alla människors möte
borde vara så.*

(Att övervinna världen, Norstedts 1937)

Sak samma med litteraturen. Den är allt mänskligt uttryck, den kan vara avledande och underhållande, väckande, förskräckande, och ... ja den är allt på en gång. Gränslöst drömande eller stenhårt låst på sitt mål är den där i hyllor, på bord, i kassar och lurar, med uppslagna pärmar i händer, strömmande i kablar eller på radiovågor. Vi kan förutspå bokens död, alltings förgångelse på grund av ny teknik, förändringar i vanor och sociala rörelsemönster men förutsägelsemissar en del av målet. Maskinen, mediet må förändras, det har det gjort alltsedan vi ristade in en figur på en pinne eller benbit. Det som inte förändrats är vårt behov av förmedling, av att meddela oss med varandra. Och det som verkligen förbättrats är att det finns så oändligt mycket större möjligheter att finna både det som varit och det som är.

Den skrivna och tryckta litteraturen var förr en sak för dem som kunde läsa, och som via kloster, slottsbibliotek, universitet, prästgårdar, domstolar och liknande kunde komma åt den sköra och i många fall sällsynta litteraturen. Muntligt hade ju berättelser förmedlats genom tid och rum, över långa avstånd, transformerats, upptagits i

den ena kulturen efter den andra. Det skrivna var en annan sak.

För några veckor sedan såg jag om filmen Rosens namn med Sean Connery i huvudrollen. Den är ju efter Umberto Ecos bok med samma titel, hade premiär 1986 men har åldrads skonsamt med sitt otillgängligt belägna kloster, hemska väderlek, skitighet och odörer, råttor och snusk, dåliga tänder och en inskränkt, despotisk religiositet underkastad politik och maktbegär. Mitt i allt detta anländer munken William med den unge adepten Adso, som återberättar detta många år senare. William ska undersöka en mängd mystiska dödsfall på klostret. En spännande och vindlande intrig vecklar ut sig där William och Adso blir som det klassiska paret Sherlock Holmes och Doktor Watson.

Klostret är en gigantisk varböld av glädjelös missunnsamhet, labyrintiskt i sitt tänkande och intrigerande. Dess hjärta är ett ofantligt bibliotek som, när man ser det på film, minner om den italienske arkitekten och konstnären Piranesis Fängelsesvit: vindlande trappor och arkader, rum på rum, hemlighetsfulla våningar. En emblematisk bild för instängdhet, själslig eller fysisk. I en dunkel och ogenomtränglig serie sådana rum finner de båda en skatt: oändliga mängder av böcker, klassiska handskrifter (detta var mer än ett sekel innan Gutenberg) från många århundraden, vackert textade och med underbara illustrationer. De ligger på bord i osorterade högar, är inkörda i hyllor, travade på golven, till synes utan tillsyn. Här finns all den dåtida världens kunskap samlad, och poängen är (utan att spoila handlingen alltför mycket) att det ska undanhållas världen. Det är syndfullt och kan bidra till att rådande, gudagiven ordning kastas omkull, det kan leda till glädje och skratt, en uppslupenhet som drar människans uppmärksamhet från tankar på tro och himmel.

Den berättelsen dyker då och då upp i tankarna likt en reskamrat till böcker som Ray Bradburys Fahrenheit 451 eller George Orwells 1984 – dystopiska tankeexperiment, vilka tyvärr visar sig inte ligga så långt från verkligheten. De är historier som åter och åter refereras till, jag tror de har träffat ett slags centralt nervsystem för människan som

samhällsvarelse, Eco, Orwell, Bradbury är inne och petar i något som är fundamentalt för vår önskan om och vårt sätt att vara tillsammans: viljan till glädje, att använda ett språk där orden inte är sina motsatser, att få erkänna vår fantasi, att inte endast se oss som pragmatiska nyttovarer.

Nu behöver man förstås inte som författare vara av deras kaliber för att se och vilja/våga uttrycka det man ser. Jag kan tänka mig att gå så långt som att säga att blotta försöket, viljan att göra det, är att hävda sin mänsklighet och sin frihet, att den berättelse som bärs fram har rätten att bli framburen. Den konstnärliga kvaliteten och en mängd andra aspekter är helt andra femmor, det är inte det saken gäller. Det handlar om att inte ens behöva tillstånd för att fatta penna, lägga fingrarna på tangentbordet.

Och för oss som läsare handlar det i princip om samma saker: vi vill roas, tänka, drömma, lära oss, skärpa vår syn och i nästa ögonblick söka tröst och skugga. Berättelserna och verkligheten visar att det trots allt finns vägar ut ur de piranesiska fängelserna. Blåmesarna får till slut svar av andra blåmesar, koltrasten finner sin röst och berättar det sannerligen under vårens tidiga morgnar, samtal och rop om lusta och liv ekar mellan husväggarna.

Arne Johnsson är poet, litteraturkritiker, bosatt i Örebro. Han har tidigare i många år arbetat som bibliotekarie vid Lindesbergs bibliotek. Arne Johnsson har ofta medverkat vid språkdagar och konferenser arrangerade av Sverigekontakt och/eller Svenska institutet. Han skriver regelbundet om poesi och annan litteratur i Sverigekontakt.

Läs svenska i Sverige i sommar!

Vill du läsa svenska i Sverige i sommar? Vår populära sommarkurs är tillbaka liksom tidigare somrar!

I sommar erbjuder vi en nio dagar lång kurs på Axevalla folkhögskola i Västergötland, från lördag eftermiddag den 8 augusti till lördag brunch den 15 augusti. Det blir lektioner på dagarna och utflykter och ett program på kvällarna, precis som det ska vara på en folkhögskola. Alla måltider, d.v.s. frukost, lunch, middag och mycket fika ingår. Man bor på folkhögskolan.

Kursen vänder sig till dig som är 18 år eller äldre och talar svenska på minst nivå A2.

Kursen kostar 7 800 kronor för del i dubbelrum. Enkelrum kostar 9 500 kronor. Vi gör vårt bästa för att du ska få det rum du önskar, men det kan finnas brist på enkelrum.

För frågor och anmälan mejla till: sofia.tingsell@sverigekontakt.se eller använd länken till webbformuläret: <https://forms.gle/Y8b-1mQTJq6PP9wL36>

Läs mer om kursen på www.Sverigekontakt.se/svenska-pa-plats. Varmt välkommen i sommar till Västergötland – Sveriges vaggla!

.KOM

svenska för kompletterande undervisning
för svenska elever i utlandet, 6 - 9 år

För kompletterande svenska

Ni känner väl till vår läromedelsserie för kompletterande svenska, .KOM? Det första häftet i serien vänder sig till de yngre barnen och baseras på kursplanen för kompletterande svenska. Boken har hänsyn till att alla kanske inte kan läsa och skriva än och uppmuntrar svenska i hemmet. Det är också en fin och rolig bok för barnen att arbeta i. .KOM kostar 50 kronor och kan beställas via hemsidan eller direkt från eva.hedencrona@sverigekontakt.se.

Aktiv och receptiv flerspråkighet

Barnbarnet är utan tvekan trespråkigt. Han har svenskan från sin mamma och spanskan från sin pappa, och franskan för att det är föräldrarnas gemensamma språk liksom språket på förskolan.

Vi morföräldrar pratar svenska med barnbarnet och farföräldrarna pratar spanska. Detta fungerar utmärkt, trots att barnbarnet inte vill svara på vare sig svenska eller spanska utan kategoriskt bara pratar franska. Barnbarnet gillar att prata och han verkar inte ha något emot att vi, hans mor- och farföräldrar, använder ett språk och han ett annat. En nödvändig förutsättning för att vi ska kunna umgås språkligt på det här sättet, är förstås att barnbarnet vet att vi kan franska och förstår honom.

Av samtalen vi har framgår det tydligt att barnbarnet förstår svenskan utmärkt, vilket också är uppenbart när vi läser böcker. Då och då stoppar han upp och kan fråga efter ett specifikt ord, som senast då orden pannband och dystert'kom upp. "Qu'est que c'est ça 'pannband', morfar?". Franskan till trots är vi *morfar* och *mormor* på svenska för barnbarnet, och farföräldrarna *abuelo* och *abuela* på spanska.

Fenomenet att barn som växer upp med flera språk inte nödvändigtvis väljer att prata på samtliga språk i sin språkliga repertoar är omvittnad i forskningen om flerspråkiga barns språkutveckling. Ofta används termerna aktiv och receptiv flerspråkighet för att beskriva om barnet å ena sidan aktivt pratar på samtliga sina olika språk, eller å andra sidan receptivt förstår samtliga språk men väljer att prata bara något av dem. Elisabeth Lanza, flerspråkighetsforskare inom fältet Family Language Policy (FLP), kallar situationen när två språk används i ett och samma samtal för "bilingual discourse strategies" (på svenska ungefär: tvåspråkiga samtalsstrategier). Det finns lite olika förklaringar till varför situationen uppstår att barn inte pratar på språk de bevisligen förstår mycket bra. Framhållas ska också att förklaringarna tenderar att ändras över tid och spegla de strömningar som finns i forskningen.

Annick de Houwer, som har ägnat stor del av sin forskning åt små barns flerspråkighet, lyfter emellertid fram tre orsaker som centrala i påverkan: hur frekvent ett

språk används (frequency of input), samtalsstrategier (discourse strategies) och engagemang (engagement). En av de mera kända samtalsstrategierna som förekommer i FLP är OPOL (One Parent – One Language), det vill säga att varje förälder konsekvent väljer att använda ett språk i samtal med barnen. Engagemang kan beskrivas som närvaron av kultur i språket, att man till exempel läser böcker på språket eller är med och firar någon högtid på språket.

Dock menar de Houwer att även om man som förälder mycket aktivt och strategiskt arbetar med barnens flerspråkighet, kommer med största sannolikhet det språk som pratas i samhället (majoritetsspråket) bli starkare för barnet än föräldrarnas modersmål (minoritetsspråket). Om sedan majoritetsspråket används som ett gemensamt språk mellan föräldrarna, så tenderar det att stärka detta språks ställning. Även om, hävdar de Houwer, föräldrarna är mycket konsekventa i användningen av OPOL-strategin när de pratar med barnet, övertrumfas detta om de använder majoritetsspråket som ett gemensamt språk sinsemellan.

Helt själviskt tycker jag främst att det är roligt att kunna prata svenska med barnbarnet, och kunna läsa svenska barnböcker och dela ett och annat kulturellt evenemang med honom, t.ex. luciatåg eller midsommarfirande. Men, jag kan också se värdet av att jag som morförälder gör en insats genom att inte glida över till franska utan medvetet hålla fast vid att prata svenska med barnbarnet, även om han väljer att prata på franska, och på så sätt förmedla förståelsen av ytterligare ett språk. Inom FLP har forskningen om den utbyggda familjens betydelse för barnens och barnbarnens språkutveckling och språkanvändning varit relativt sparsam. Jag skulle ändå säga att vi som mor- och farföräldrar har stora möjligheter att bidra till barnbarnens flerspråkighet genom att också vara strategiska i vår språkanvändning.

Forskningen visar på att barn, vars flerspråkighet har varit receptiv i tidigare åldrar

senare i livet kan bli aktiv, ofta beroende på händelser som har uppstått i livet och lett till ett behov av att inte bara förstå utan även kommunicera på språket. Andraspråksforskaren Jürgen Miesel menar att det är allt annat än ovanligt att det, sett över en livstid, sker förändringar i en flerspråkig individs liv vad gäller vilket, eller vilka, språk hen uppfattar som dominant men också har en preferens för att använda. Som jag skrev i min förra krönika är flerspråkighet dynamisk, inte bara i nuet utan även över tid, och vi kan alltså inte med full säkerhet förutsäga vilka språk vi kommer att använda under våra liv. Om jag fortsätter att prata svenska med barnbarnet, tänker (och hoppas) jag att det, i den bästa av världar, bidrar till att han i en framtid kommer på att det vid sidan om att förstå svenska, också vore roligt att tala språket.

Text: Marie Rydenvald

Marie Rydenvald är forskare verksam på Humanistiska fakulteten vid Göteborgs universitet. Hon arbetar främst med flerspråkig språkanvändning bland barn och vuxna, och hur flerspråkighet används inom familjen. Marie Rydenvald är också bosatt i Schweiz sedan drygt 20 år. Marie Rydenvald skriver återkommande krönikor om flerspråkighet i familjen i Sverigekontakt.

Kamratposten och Lyckoslanten, Flyttfogeln och Dufworösten.

Svenska barntidningar genom århundraden

Jag har under många år regelbundet sänt tidningar till islandsbarnbarnen – framför allt Kamratposten och Bamse. Tidskrifter med respektfullt tilltal, faktabaserade texter, lekfull fantasi och den karaktärsviktiga lärdomen att om man är stark måste man vara snäll.

Det finns numera många olika slags tidningar som riktar sig till barn och ungdomar – nyhets- och faktatidskrifter som *SvD Junior*, *Vetenskap Junior*, *Illustrerad vetenskap*, *Disneytidningar*, *Top model*, *LasseMajas detektivbyrå*, *Min häst*, serietidningar baserade på leksaker. Och så klassikerna *Kamratposten* och *Lyckoslanten*.

I den pågående debatten om litterär kanon och nationell listläsning kan det vara intressant att också beakta aspekten barn- och ungdomstidningar.

Sonja Svensson, länge föreståndare för Svenska Barnboksinstitutet, har ägnat sig åt historiken i sina böcker; *Läsning för folkets barn. Folkskolans barntidning* och dess förlag 1892–1914, samt *Barnvännen och Skolkamrater. Svenska barn- och ungdomstidningar 1766–1900 sedda mot en internationell bakgrund*.

Den europeiska barntidningshistoriken är långvarig – avstamp i 1700-talet och upplysningens idéer förstås. Locke och Rousseau, nytta och nöje. Tidskrifterna var

poetiska, naturtillvända, försvarsvänliga och sagoberättande, nyktershetsivrande och missionsvänliga, nordiska och religiösa. Kort sagt: bildande.

Bibliografin omfattar 142 tidskrifter från sent 1700-tal till idag. Det är imponerande med tanke på att folkskolan genomfördes först 1842.

Namnen var naturvänligt rara: *Flyttfogeln*, *Bikupan*, *Linnea*, *Hvitsippan*, *Dufworösten*, *Körn åt små fåglar*, *Blåklockan*, *Talltrasten*, men det fanns också stramare röster: *Uppfostrings-sällskapets veckoblad för svenska ungdomen*, *Monitören* eller *Den lille soldaten*.

Flera utgivare och medverkande var etablerade författare eller skolmän: Torgny Segerstedts pappa Albrecht gav många år ut en tidskrift i Karlstad, Zacharias Topelius var mycket engagerad i barns läsning

Den fortfarande utkommande och nutidssupdaterade *Kamratposten* startade 1892 som *Folkskolans barntidning* med en mångårig redaktör, Stina Quint, vars honnörssord var "gudsfruktan, fosterlandskärlek, nykterhet och djurskydd". 1950 bytte den namn till *Kamratposten* och via Åhlén & Åkerlund och Bonniers utges den numera av DN – fortfarande med stark kvalitetsprofil, stort samhällsengagemang, tonsäkert ungdomstilltal – och med digital kanal förstås.

Lyckoslanten har säkert alla läsare av denna text mött i skolan – den utgavs av Sparfrämjandet och delades ut i skolorna från 1926 till 1963 – men finns fortfarande i en delvis annan form. Vem minns inte den guldhåriga superduktiga Spara och den slarvigt klädda Slösa som ständigt förköpte sig på kläder och godis, snubblande igenkännbar numera i det moralistiska TV-programmet *Lyxfällan*.

Som liten älskade jag de inbundna årgångarna av *Sveriges Vår* från 1918 och 1920 och *Folkskolans barntidning* från 1920 och 1921 – min pappas barndomstidningar. Vackra band, gulnat, lätt skört papper, men spännande berättelser och kluriga gåtor och pyssel – och ett tilltal som visade att man tog läsaren på allvar. Moral och etik. Vackra bilder av riktiga konstnärer: Albert Edelfelt, Carl Larsson, Jenny Nyström. Inget trams. Bra komplement till Kalle Anka, Stålmannen och Fantomen.

Texterna var alltid språkutmanande. Många dikter, ofta högstämt svenska, ibland kompletterade med noter, moralistiska berättelser om personer med icke önskvärda beteenden, som bättrade sig eller farliga situationer man klarade sig ur – *Tjuvskytten*, *Lata Linus*, *Äppeltjuvarna*, *När isen brast*.

Många texter handlar om goda förebilder i mod eller framgång, uppfinningar, vänskap, nykterhet, social upphöjdhed, ofta långa

berättelser som fortsatte genom flera nummer. De kan handla om Kristina Gyllenstierna som en gång på 1500-talet ledde Sveriges försvar mot danskarna, om den då aktuella kronprinsessan Margareta, om industri- och vetenskapsmän som Alfred Nobel, Oscar Montelius, Carl von Linné och hans lärjungar, om författare som H.C. Andersen. Man gick i Plutarchos fotspår och visade didaktiskt på karaktärer och beteende att efterlikna.

Den genremässiga bredden var omfattande: sagor, nyskrivna i gammal form. Troll, djärva prinsar, ofta med namnet Arthur, och vackra prinsessor. Medeltidslegender, helgonberättelser,

reella och nyskrivna. Faktahistorier från svenska landskap, om skogsplantering och åkerbruk och djurberättelser som kombinerade biologiska fakta med antropomorfska personifikationer av djur. Miljöerna växlade; läsarna får besöka exotiska miljöer, saltgruvor eller arbetslösa familjer i nöd men också Gustav II Adolfs universitetsbibliotek i Uppsala. Berättelser kommer från Kina eller missionerna i Sydafrika och tas ur sagomiljöerna från *Tusen och en natt*. Vi möter Konung Phrasat-thongs vita elefant i Bangkok och ruskiga spökhistorier. Det finns påtagligt många fågeltexter, om allt från ormvråkar, skator och kråkor till dvärghöns och Bofinken och hans små. Och så förstås rimmade dikter om önskade dygder och därtill otaliga årstidsdikter, framför allt till våren.

Den språkliga nivån var hög och utmanande med tättskrivna sidor. Naturligtvis pluralformer på verben. Yrhättnar tumla om bland blommorna i backslutningarna och fröjda sig. Bilderna var enligt tidens förebilder nationalromantiska.

Tävlingarna var många – och mängder av barn skickade in svar och hundratals vann i en av tävlingarna där antalet deltagare varit exakt uppgivet till 4 728.

Bidragen från läsarna i egen spalt var omfattande och varierande; sagor som *Det underbara skrinet* och *Julgranen* berättar, dikter om solen, egenupplevda berättelser om *Min lilla katt*, *Min ekorrehistoria*, *Bläckfläckarna*.

Läsarbidragen fortsätter i dagens utgåvor. En sådant, av ett av inledningens Islandsbarn-barn skulle kunna se ut så här:

Text: Ulla Berglindh

För en tid sedan träffades de nordiska statsministrarna i Nordiska Rådet och talade där om behovet av ökad nordisk integration. Diskussionen om större öar har därefter fyllt nyhetsmedia.

Hur man flyttar Island närmare Sverige

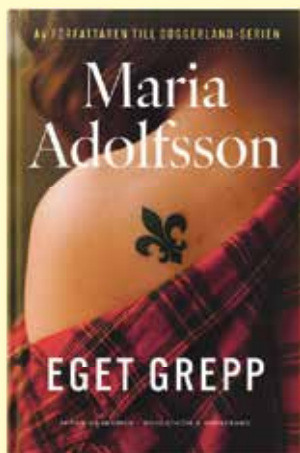
Det är en kylig dag på Island när vi åker och hälsar på några lunnefåglar uppe i bergen. De håller på att planera hur man flyttar Island närmare Sverige så att de kan träffa några älgar.

De berättar för oss att det första man ska göra är att sätta fast en jättestor krok vid Islands sydöstra sida och sen ska man knyta fast det starkaste och längsta rep man kan hitta. Efter det ska man ta med repet till Danmark med båt, sätta fast det där och låta sågfskar såga av Island från havets botten. Det kan bli lite svårt, säger de, men det är möjligt. Sen, när man väl är i Danmark ska man använda de starkaste maskinerna man hittar och dra allt man kan och orkar tills Island är precis väster om Jylland och bygga en liten bro över. När Island är på plats ska man sätta fast det vid botten med starka kedjor så att det inte driver iväg. Då kan man sen bara köra eller ta tåg till Sverige smidigt.

När lunnefågeln har pratat färdigt är vi väldigt imponerade och applåderar mycket. De är väldigt stolta över sin plan och bugar om och om igen. När vi sen lämnar dem några timmar senare är de i full gång att berätta om planen för några måsar som lyssnar intresserat.

Text: Solveig Hrafnisdóttir

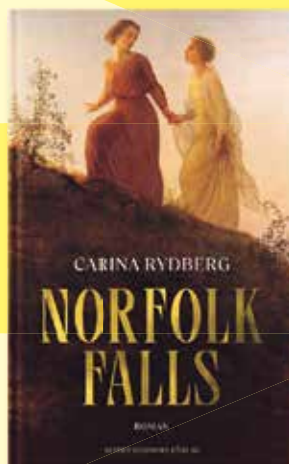
Nya spännande böcker från Sverige!

Maria Adolfsson
Eget grepp

Carina Burman
Bittert, amore

Carina Rydberg
Norfolk Falls

Anna Jansson
Minnet av en mardröm

Gå in på bokus.com och välj bland över 10 miljoner titlar till ytterst låga priser. Där framgår det även vilka länder vi levererar till.

bokus

RECENSION

Finländare i Sverige

Finländarnas historia i Sverige. I en ny tid 1995-2025. Red. Jarmo Lainio, Appell förlag, Stockholm 2025. 367 s.

Uppståndelsen kring låten "Bara bada bastu" i Eurovision Song Contest 2025, säger något om relationerna mellan Finland och Sverige. Detta "svenska" bidrag var resultatet av samarbete mellan den finlandssvenska sånggruppen Kaj från Vörå i Österbotten och en skånsk låtskrivare. Låten fick ett starkt genomslag hos den rikssvenska publiken och har varit på mångas läppar. Vid framförandet i Basel nådde den en hedrande fjärdeplacering. Det var första gången sedan 1998 som ett svenskspråkigt bidrag framfördes vid den europeiska schlagerfestivalen. Framgången får förklaras av Kajs slagfärdiga framträdande men dess popularitet i Sverige berodde nog också på att låten anspelar på ett av de fenomen som svenskar mer än något annat förknippar med Finland, nämligen bastubadandet.

Sånggruppen Kaj påminde den svenska publiken om finlandssvenskarnas existens och fick säkert en och annan att även fundera på de kulturella kontakterna över Bottenhavet och Bottenviken. Inte minst för rikssvenska betraktare finns det befogad anledning att vidga perspektiven till relationerna mellan svenskt och finskt i en värld som undergår snabba förändringar. Detta är ett tema i den nyutkomna boken *Finländarnas historia i Sverige*, vilken handlar om minst

Foto: Erik Åhman

sjuhundra tusen personer som bor i Sverige men har sitt ursprung i vårt östra grannland. I boken medverkar femton författare. Jarmo Lainio, språkforskare och f.d. professor i finska språket vid Stockholms universitet, svarar för ett skickligt redaktörskap.

Sverige-finländare är samlingsbeteckning på en heterogen grupp minoriteter: sverigefinnar, finlandssvenskar, tornedalingar, kväner och lantalaiset, finska romer, finska krigsbarn samt ättlingar till skogsfinnar. Även karelare och ingermanländare kan inräknas.

Boken är rik på fakta och perspektiv. En summering av bokens innehåll skulle kunna lyda på följande sätt: Finland och Sverige har tagit steget in i större gemenskaper, i första hand genom att ansöka och vinna inträde i Europeiska unionen (EU) 1995. Länderna agerade samtidigt men inte samfällt, och Stockholm tog det första steget utan att informera Helsingfors, något som gav en kvardröjande bitter eftersmak. Drivkrafterna var olika. För Finland var EU-anslutningen främst en fråga om säkerhet, för Sverige gällde en mer marknadsmässig bedömning. Finland anslöt sig mer helhjärtat genom att också gå med i den Ekonomiska och monetära unionen (EMU) och att införa euron som betalningsmedel.

Finland ville genom medlemskap i EU bli mer "europeiskt", Sverige ville göra EU mera svenskt. Finland lyckades komma närmare kärnan av det europeiska arbetet genom att skicka sin bästa kompetens till Bryssel. Svenskarna var mer tveågsna och åstadkom till en början mindre. En effekt av Sveriges medlemskap blev att man accepterade europeiska måttstockar för behandling av minoriteter. Den svenska riksdagen undertecknade europeiska konventioner om mänskliga rättigheter m.m. och gav skydd åt fem historiska minoriteter (judar, romer, samer, sverigefinnar och tornedalsfinnar). Detsamma gällde minoritetsspråk (finska, jiddisch, romani chib, samiska, tornedalsfinska/meänkieli). En röd tråd i boken är att effekterna av denna svenska minoritetstiftning lämnar mycket övrigt att önska.

FINLÄNDARNAS HISTORIA I SVERIGE

I en ny tid 1995-2025

Finland och Sverige har kommit närmare varandra, delvis därför att de ställts inför likartat tryck från internationella trender, såväl ekonomiska som politiska. Det gäller finanskriser, avskaffande av ekonomiska regleringar och anpassningen till en alltmer internationaliserad arbetsmarknad. Finland har vid flera tillfällen under efterkrigstiden visat prov på snabb anpassning under kriser förorsakade av landets nödtvungna samarbetsrelation till Sovjetunionen. Smärtsam för Finland har Nokiakrisen varit. Företaget Nokia hade seglat upp som en av de ledande mobiltillverkarna och blivit ett varumärke med starkt renommé men distansrades när Apple lanserade Iphone 2010 och man tvingades säga upp 10 000 anställda över hela världen. Fallet ledde till ett hack i Finlands BNP-utveckling. Snarlika utvecklingslinjer de båda länderna emellan kan man även, trots alla olikheter, se på det inrikespolitiska planet.

Historiska och geopolitiska sammanhang är viktiga. Relationen mellan Sveriges och Finlands befolkningar kan ses som en ödesgemenskap i den ryska björnens slagskugga. Om Finland inte till det yttersta stätt emot sovjetiska hot och påtryckningar och hållit ut under vinterkrig och fortsättningskrig, hade landet fått dela de baltiska ländernas öde med ockupation och sovjetisering. Hade så skett hade Sveriges situation under kriget och under efterkrigstiden varit annorlunda och järnridån gått ner mellan Roslagen och Åland.

Finlands och Sveriges ömsesidiga beroende har tagit sig allt starkare uttryck efter Rysslands anfall på Ukraina. När Finland och Sverige ansökte om medlemskap i Nato 2022 var det finländarna som höll i taktspinnen. Man skall dock minnas, att detta steg föregåtts av årtal av försvarssamarbete. Efter Berlinmurens fall och Sovjetunionens sammanbrott kunde Finland anknäta västerut, i första hand till nordiska länder. Martin Hårdstedt ställer sig frågan vad det betyder för Sveriges försvars- och utrikespolitik att det finns en betydande finsk minoritet i Sverige. Frågan är berättigad mot bakgrund av allmänna europeiska erfarenheter, nämligen att skydd av minoriteter på andra staters territorium har använts som förevändning att starta krig.

Den bok som här recenserar är en tämligen fristående fortsättning på standardverket Finnarnas historia i Sverige i tre delar, som utgör en rik källa till kunskapen om relationen mellan de två riksdelen Sverige och Finland genom århundradena fram till 1990-talets mitt. Verkets två första delar skrevs av Kari Tarkiainen. I inledningen till den första volymen, som behandlade finsk invandring från tidig medeltid till rikssprängningen 1809, angav Tarkiainen syftet med sitt författarskap, nämligen ”att göra dagens Sverigefinländare och deras omgivning medvetna om att de alls inte har någon unik position som främlingar i ett nytt land, utan att hundratusentals av deras landsmän långt före deras tillblivelse har befunnit sig i samma situation, som nya finländska invånare i det svenska moderlandet.” Med all rätt betonar han kontinuiteten hos migrationen mellan Finland och Sverige.

Tarkiainen själv personifierar samhörigheten mellan två länder. Han är född 1938 och växte upp i Helsingfors där han upplevde krigets vardag. Han började sin skolgång 1945 och mötte kamrater med en erfarenhet som han själv saknade, de hade varit krigsbarn i Sverige. Det kunde finnas en osämja mellan dem som stannat hemma och dem som varit ”fega och flytt med en lapp om halsen” och tillbringat tid i det västliga grannlandet. Käbblet kunde leda till ”uppiggande slagsmål på skolgården”. Tarkiainen sökte sig till Sverige där han avslutade sin utbildning, skrev en historisk avhandling om relationen mellan Sverige och den gamle arvfienden ryssen under den tidiga stormaktstiden och erövrade en doktorsgrad i Uppsala. Han var verksam vid Riksarkivet i Stockholm, där hans språkkunskaper kom väl till pass, och avslutade sin karriär som generaldirektör och chef för Finlands riksarkiv i Helsingfors.

En fråga som fortfarande har hög aktualitet gäller just de finska krigsbarnens vistelser i Sverige under andra världskriget. Det gällde sjuttio tusen barn, vilket sammanlagt motsvarar en hel årskull. Sju tusen av dem blev kvar i Sverige. På 1970-talet växte intresset för denna barnmigration, som också blev föremål för forskning. Många separationer var traumatiska både för de finska föräldrarna, främst mödrarna, för barnen själva och även för de tillfälliga fosterföräldrarna i Sverige. Adoptioner som beslutades av svenska domstolar bidrog till en hel del bitterhet. Intresset bland ”krigsbarnen” själva och deras närstående ledde till bildandet av krigsbarnsföreningar så sent som på 1990-talet.

Vad vet svenskar om Finland och finländare i Sverige? Frågan är berättigad givet de många släktband och affärsrelationer och den militära samverkan som finns mellan de två länderna. Om detta skriver Anders Eriksson, som varit direktör för Finlandsinstitutet i Stockholm, och han konstaterar att svenskar och finländare har

höga tankar om varandra men att kunskaperna om grannlandet länge varit mycket olika väster och öster om Östersjön. I Finland vet man mer om grannen och hänvisningar till Sverige ligger alltid nära till hands i det offentliga samtalet.

Låt vara att man i Finland observerat och tagit varning av Sveriges problem med gängkriminalitet samt tendenser till segregation, men man har även tagit lärdom av positiva fenomen inom den ekonomiska politiken och av relationerna på den svenska arbetsmarknaden. Eriksson konstaterar också att den svenska bilden av Finland blivit mer nyanserad. En viktig förklaring är finländarnas närvaro i snart sagt alla sektorer i Sverige.

Mot slutet av det förra millenniet skedde en kraftsamling bland sverigefinska organisationer för att sverigefinnarna skulle erkännas som en historisk minoritet. 1992 förklarade Sverigefinska Riksförbundet att sverigefinnarna utgjorde en etnisk och språklig minoritet i Sverige. Med centrum i Norrbotten kulminerade samtidigt en revitalisering av finsk kultur och tornedasfinskt språk i Tornedalen vilken också syftade till erkännande som minoritet. Juristprofessorn Sia Spiliopoulou Åkermark redogör distinkt för aktiviteterna hos minoriteterna själva och de förarbeten samt lagar och förordningar som utgör grunden för den svenska minoritetspolitiken under 2000-talet.

Numera finns i Sverige s.k. förvaltningssområden där invånarna har rätt att använda minoritetsspråk i kontakter med domstolar och myndigheter. Man har också rätt till service på sitt minoritetsspråk i förskola och äldreomsorg. Motsvarande gäller rätten särskild undervisning i finska, meänkieli och samiska. Detta gäller i 66 kommuner och berör sextio procent av alla med finländsk bakgrund. Den svenska språklagen 2014 fastställer att en elev som tillhör en nationell minoritet ”skall erbjudas modersmålsundervisning i elevens nationella minoritetsspråk”.

Tillgången till service och kvaliteten på utlovade resurser har skiftat och ofta blivit föremål för kritik; detsamma gäller utbildningen i och på minoritetsspråken. Svagheter enligt Åkermark är frånvaron av en myndighet som utövar systematisk tillsyn av tillämpningen av minoritetslagstiftningen. Någon överprövningsrätt för den som vill klaga på ett myndighetsbeslut finns inte. Till raden av komplikationer hör att minoritetsfrågor på regeringsnivå under 2000-talet flyttats mellan fem olika departement. Kritiken i bokens olika kapitel beträffande minoritetslagarnas implementering är så omfattande att man måste fråga sig om de svenska lagstiftarna tagit sig vatten över huvudet.

I den svenska kulturkanon som lanserades 2025 letar man förgäves efter inslag som kan förknippas med något finskt. Man kunde med fördel ha anknutit till skogsfinnarnas historia på svensk mark och till invandring från Savolax och andra östfin-

ska områden till Mellansverige under slutet av 1500-talet och det tidiga 1600-talet. Nybyggarna spred sig mot norr och väster och in i Norge och de gjorde även avtryck i Nordamerika, när svenskarna koloniserade områdena runt Delawarefloden. De har även kallats svedjefinnar, eftersom de tidiga bosättarna, som lockats av kronan att slå sig ned i den västra rikshalvan, brände marken innan de odlade den. Enligt Maud Wedin skulle en miljon svenskar idag kunna spåra sina rötter till dessa inflyttare. Under senare år har det pågått en kulturell revitalisering bland sentida ättlingar till skogsfinnarna och en strävan efter erkännande som nationell minoritet, ja man har även hyst förhoppningar att denna kultur med särpräglade hantverks- och mattraditioner skall förklaras som ett UNESCO-världsarv. Bidragen på senare år till kunskapen om skogsfinnarnas historia är imponerande.

Inspirerande är att läsa vad Satu Gröndahl och Heidi Grönstrand skriver om sverigefinsk skönlitteratur under de senaste femtio åren. De flesta författarna skriver på finska, somliga på svenska, och definitionsmässigt är den sverigefinska litteraturen språköverskridande. Aktiviteterna runt och intresset för denna litteratur kan avläsas i växande antal läs- och skrivarciklar. Författarkåren har gradvis professionaliserats. Den sverigefinska litteraturens egenart betonas, den skiljer sig från den finlandfinska och har ett starkt symbolvärde för minoriteten

i det nya landet. Från början var karaktären av immigrant- och arbetarlitteratur påtaglig; den första generationens slit i fysiskt krävande yrken och den andra generationens traumatiska uppväxter och identitetsproblem fick stort utrymme. För att citera andragenerationsförfattaren Kristian Borg i boken *Finjävla* (2016): ”Vi jobbar. Vi monterar era bilar, städar era hem. Bygger era broar, sköter era barn. Den finska erfarenheten värker.” Den självbiografiska genren är livskraftig. De sista decenniernas utgivning speglar alltmer den sverigefinländska medelklassens frammarsch in i det svenska samhället.

Bokens huvudbudskap, försynt framfört, är att Sverige gagnas av sina finländare men att dessa inte röner den uppmärksamhet och den uppskattning som de förtjänar. I bokens avslutande kapitel gör Wivan Nygård-Fagerudd en framtidspaning. Hon har arbetat för radio, teve och press i både Sverige och Finland och är i skrivande stund direktör för Finlandsinstitutet i Stockholm. Hon betecknar sverigefinländarna som brobyggare mellan två länder. Det sverigefinska i Sverige och det finlandssvenska i Finland utgör bropelarna.

Enligt henne är Sverige en nymorad och tafatt nybörjare när det gäller att handskas med nationella minoriteter och minoritetsspråk. Som finlandssvensk är hennes perspektiv språkminoritetens. ”Kunskaperna om sverigefinländare och sverigefinnar är svaga i Sverige och intresset

ytligt. De gillar oss och litar på oss, men vet inte så mycket om oss.” Med den bristande kunskapen kommer valhänthet i umgänget och i skyddet av de rättigheter som Sverige genom internationella överenskomelser garanterat minoriteten. Enligt Nygård-Fagerudd är förklaringen enkel. För den som fötts in i en språkmajoritet (och det har ju den övervägande majoriteten av rikssvenskar) är det mycket svårt att förstå hur det är att tillhöra en språkminoritet. Det finns gränser för fantasi och inlevelseförmågan.

Vi lever i en värld där många har dubbla identiteter. Det gäller inte minst sverigefinländare som kan känna sig som finnar i Sverige och svenskar i Finland. Identiteten beror på situationen och känslan av tillhörighet kan skifta mellan olika känslomässiga upplevelser. Detta illustreras i boken förträffligt i några intervjuer med musiker som rör sig mellan språkmiljöer och genrer. Under sin uppväxt i Sverige språkade sångerskan och violinisten Elin Pöllänen hon med pappan på svenska och med modern, som har karelska rötter, på finska. Finland är henne så nära men det finns ett avstånd till finnar. Det är mycket som finns i musiken som man inte kan beskriva i ord. ”När jag sjunger på svenska, finska eller karelska är det olika typer av känslor som jag bottnar i.”

Boken *Finländarnas historia i Sverige* förtjänar att läsas.

Text: Harald Runblomprofessor emeritus, Uppsala universitet, hrunblom@outlook.com

SVERIGEKONTAKT Svenska utomlands Svenska på plats Kultur Aktuellt Om Kontakta oss

För svensktalande i hela världen

Sverigekontakt är en ideell organisation som hjälper svenskar, svenskättlingar och andra som kan svenska i utlandet att hålla kontakten med Sverige, svenskan och kulturen. Det har vi gjort sedan 1908.

OM OSS

Aktuellt

December 18, 2025

Svensklärarkurs i Zürich

Lördagen den 14 mars 2026 anordnar Sverigekontakt en endagsutbildning i Zürich. Kursen vänder sig till...

LÄS MER

Ny hemsida!

Allt ni hittat här tidigare finns kvar: senaste numret av tidningen, tidningsarkivet, förteckningen över svenska skolor och svenskundervisning i världen och minnesmärkena. Nu finns det mer material och det är lättare att se vad som händer i Sverigekontakts regi. Välkomna till hemsidan och välkomna med synpunkter!

Överstyrelsens årsberättelse för 2025

Årsmötet 2025

Årsmötet 2025 hölls den 24 maj på the Royal Bachelors Club i Göteborg med ca 30 medlemmar ur föreningen närvarande. Överstyrelsens verksamhetsberättelse diskuterades, bokslutet för 2024 godkändes och överstyrelsen beviljades ansvarsfrihet. Budgeten för år 2025 godkändes av årsmötet.

Ledamöter i överstyrelsen

Åtta medlemmar i överstyrelsen hade tackat ja till fortsatt uppdrag och dessa omvaldes. Överstyrelsen har under det senaste året haft en vakans, sedan Sofia Tingsell blivit generalsekreterare för föreningen. Under 2025 trädde Charlotta Johansson tillbaka från sin styrelsepost. Årsmötet valde in Viktor Hennius som ordinarie ledamot av överstyrelsen och Christina Nilroth som suppleant. Styrelsen bestod under 2025 och fram till årsmötet 2026 således av: Ordförande Bo Ralph, Ulla Berglindh, Mårten Frankby, Viktor Hennius, Erik Magnusson Petzell, Jenny Nilsson, Camilla Kåla och Roger Palmqvist. Suppleanter i överstyrelsen är Minna Gräns, Christina Nilroth och Jorid Williamsson.

Valberedning

Valberedningen har bestått av Kjell Westerlund och Aimée Delblanc. Årsmötet valde Kjell Westerlund och Aimée Delblanc för ytterligare ett år.

Revisorer

Årsmötet valde Klas Björnsson och Lars Olof Johansson till revisorer och Matthias Lund och Claes Holmberg till revisors-suppleanter.

Konstituerande sammanträde

Vid överstyrelsens konstituerande sammanträde utsågs Ulla Berglindh till vice ordförande och Erik Magnusson Petzell till skattmästare. Ett arbetsutskott valdes som bland annat utgör styrelse för de stiftelser som samförvaltas av Sverigekontakt. Ordförande Bo Ralph, Ulla Berglindh och Erik Magnusson Petzell valdes som arbetsutskott. Överstyrelsen har under 2025 sammanträtt sex gånger.

Kansli

Föreningens kansli har under 2025 letts av generalsekreterare Sofia Tingsell. Eva Hedencrona har fortsatt på 40% som projektledare. Ekonomihantering har skötts av konsulten Christina Jonebrant. Kansliets lokaler på Dicksonsgatan ägs av Stiftelsen för svenskhetens bevarande i utlandet

Donationsfonder. Fastigheten har under året haft en vattenläcka i ett rör ovanför andra våningen, vilket påverkat taket i tre rum. Läckan är lagad och rummen återställda. Lägenheten på tredje våningen hyrs ut som tidigare år, liksom garaget på baksidan. Konferensrummet har under året regelbundet hyrts ut under kortare tid.

Tidskriften Sverigekontakt

Medlemstidningen Sverigekontakt utkom under 2025 med fyra nummer. Upplagan är 2 000 exemplar. Layout, tryck och inplastning sköts av TreGraf. Distributionen inom Sverige sköts av PostNord, medan internationell distribution sköts av Asendia. Huvuddelen av upplagan sänds utomlands.

Ekonomi

Värdet på föreningens och samförvaltade stiftelsers värdepapper och likvida medel uppgick i slutet av 2025 till drygt 59 miljoner kronor. SEB:s förvaltning av tillgångarna har lett till en avkastning för samförvaltningen på ca 2,2 miljoner kronor under 2025. Sverigekontakt har under året erhållit 100 000 kronor från Utrikesdepartementet genom Svenska institutet (SI) för att anordna en konferens för svensklärare i Baltikum. Inga andra medel beviljades från SI under året.

Från Skolverket erhöll Sverigekontakt 322 000 kronor för att fullfölja det statliga uppdraget att stödja svenskundervisningen på Island.

En ansökan om medel från Oscar Ekmans Stiftelse för Sverige i Utlandet beviljades med 386 000 kronor under våren, och i slutet av 2025 beviljades ytterligare en ansökan från Oscar Ekmans Stiftelse för Sverige i Utlandet på 150 000 kronor avseende den tredje och fjärde boken i Sverigekontakts läromedelsserie, „KOM, som vänder sig till den kompletterande svenskundervisningen i utlandet.

Från Svenska Akademien anslogs 1 miljon kronor för ett projekt som syftar till framställandet av en ukrainsk-svensk ordbok i föreningens regi. Medlen ska användas först under 2026 och projektet administreras av Sverigekontakt.

Från Torsten Söderbergs stiftelse inkom 355 000 kronor för en fortsättning på forskningsprojektet om karolinernas brev. Även dessa medel är avsedda att förbrukas under 2026.

Svenska för barn utomlands

Under året har föreningen som tidigare arbetat för barn som studerar svenska

utomlands, huvudsakligen inom två skolformer: de 14 svenska utlandsskolorna och den kompletterande svenskundervisningen på ca 100 platser runt om i världen. Föreningens strategi har i flera årtionden varit att stödja lärarna inom denna verksamhet, för att höja kvaliteten på arbetet, vilket i nästa led kommer svensktalande barn runt om i världen till del. Barnen nås direkt av föreningens bokgåvor.

Föreningen har under 2025 träffat lärare och rektorer från 12 av de 14 svenska skolorna, under en konferens i Spanien. I samband med detta informerade Sverigekontakt om föreningens verksamhet och delade ut bokpaket med huvudsakligen skönlitteratur till skolornas bibliotek. Barn mellan förskoleåldern och gymnasieåldern studerar svenska på svenska utlandsskolor och det kräver att bokpaketen innehåller något för alla åldrar. Även poesi och viss facklitteratur ingår i paketen. De skolor föreningen inte nådde personligen, de två skolorna i Afrika, fick sina bokpaket skickade. I görligaste mån försöker föreningen numera leverera bokpaket, läromedelsbeställningar och liknande när representanter från föreningen ändå träffar deltagare från skolorna på konferenser, eftersom portokostnaderna har blivit så höga.

Den kompletterande svenskundervisningen vänder sig till barn utomlands som inte har tillgång till de svenska utlandsskolorna. De kompletterande svenska skolföreningarna kan ha allt från flera hundra till mycket få elever och undervisningen kan äga rum i traditionella skollokaler, liksom i kyrkor eller på caféer, beroende på vilka möjligheter som finns. 2025 var ett mycket intensivt år för just den kompletterande svenskundervisningen, och Sverigekontakt deltog därför i många konferenser för denna grupp lärare. Lärarna på kompletterande svenskundervisning i Europa samlades i år i Dublin, Irland, där föreningen bidrog med två föreläsningar: en om de senare årens förändringar i svenskan, och en presentation om det läromedel i svenska som Sverigekontakt har tagit fram specifikt för den kompletterande svenskundervisningen (se nedan). De kompletterande skolföreningarna i Asien och Australien träffades också under 2025, i Kuala Lum-

pur. Även där deltog Sverigekontakt med föreläsningar om språk och läromedel. Skolföreningarna i Nordamerika samlades under året i Los Angeles, där föreningen också deltog med två föreläsningar.

Genom dessa möten har Sverigekontakt under 2025 nått ca 300 svensklärare i svenska skolor och kompletterande svenskundervisning i världen.

Svenskan i Baltikum och Finland

Föreningens kontaktnät omfattar fler än de svenska skolorna och den kompletterande svenskundervisningen. Runt om i världen studeras svenska som ett främmande språk på grundskolor och gymnasier, och av vuxna på ett svåröverskådligt utbud av kurser inom studieverksamhet och privata språkskolor. En av de årligen återkommande större insatserna för svenska som främmande språk är den konferens som Sverigekontakt arrangerar i och för de baltiska länderna tillsammans med Svenska institutet (SI). 2025 ägde kursen rum i slutet av oktober på filologiska fakulteten på Vilnius universitet. Sverigekontakt hade arrangerat flera föreläsare: skådespelaren Gunilla Rydholm Eriksson föreläste om svenska poeter, Claes Bergman om svenskt mode, Sofia Tingsell om samtida svenska, och Gun-Marie Larsson om såpoperan i ett didaktiskt perspektiv. Dessutom presenterades ett projekt om en app för språkinläring. Drygt 40 deltagare från olika skolformer i Baltikum deltog.

Svenskan i Finland har en särställning i föreningens arbete allt sedan starten 1908. Under året har Sverigekontakt tagit emot finska svensklärarstudenter på studieresa i Sverige i föreningens hus på Dicksonsgatan. Föreningen har vidare deltagit med en föreläsning på Hanaholmen under de-

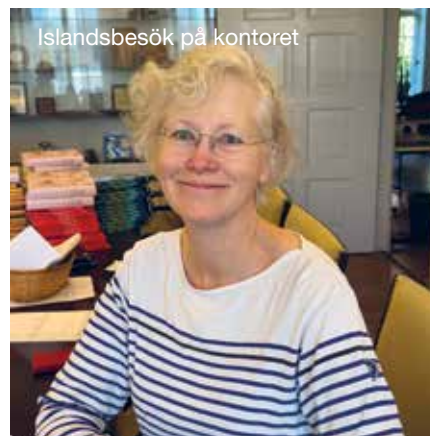
ras temadag Uppdatera dina svenskkunskaper, som vänder sig till lärare i svenska.

Under året har föreningen haft tillfälle att besöka Sveriges ambassadör i Helsingfors för att diskutera hur ett svenskt-finskt språkprojekt bäst kan understödjas under kommande år. Besöket innehöll också samtal med företrädare för nätverket Svenska.nu, bland annat med ledaren för ett projekt där svenska skolor etableras och driver verksamhet i områden som i övrigt är helt finsktalande, så kallade språköar.

Tre finska stipendiater fick också, delvis genom Västerviks lokalförenings försorg, möjlighet att kostnadsfritt delta i Sverigekontakts sommarkurs på en svensk folkhögskola.

Svenskan på Island

Sedan ett par år tillbaka har Sverigekontakt haft Skolverkets uppdrag att stödja svenskundervisningen på Island. På Island undervisar man i svenska på alla stadier, från grundskola och gymnasium till universitet, och Sverigekontakts uppdrag består i att bistå alla dessa verksamheter. Under året har arbetet på Island bland annat inneburit att ett samarbete etablerats med Föreningen Norden i Reykjavik, som på plats har lämnat praktiskt stöd till svensklärarna på Island och även kunnat erbjuda dem fritt disponibla lokaler för sammankomster av olika slag. Lärare från Island har företagit studieresor till såväl Sverige som till Färöarna, där en nordisk språkkurs genomfördes under sommaren. Vidare har mycket litteratur sänts till Island, vid föreningens besök såväl som i samband med en lärares besök i Göteborg. Såväl fysiska som digitala läromedel har bekostats, liksom skönlitteratur för verksamheternas bibliotek. Sverigekontakt har också bidragit

med en föreläsning och workshop i Reykjavik efter lärarnas önskemål om AI i undervisningssammanhang.

Estland: svenska och estlandssvenskar

Verksamheten i Estland har engagerat vår förening helt sedan de baltiska staterna blev självständiga på 1990-talet. Utöver den ovan beskrivna konferensen för svensklärare i Baltikum har Sverigekontakt haft möjlighet att bidra till några estniska projekt. I den delvis svensktalande S:t Mikaelns-församlingen i Tallinn har ett arbete påbörjats med språkundervisning i svenska för dem som tillhör den svensktalande minoriteten, men som inte använt språket på många år. Tanken med verksamheten har varit att tröskeln ska vara låg för att skapa intresse för svenskan och tillgång till språket utan krav på avancerade prestationer.

Sverigekontakt har också bidragit till ett arrangemang på Runö där de gamla estniska idrotterna pass mjul och leuk mjul spelades igen för första gången sedan 1944, då runöborna flydde från ön undan ockupationsmakten.

Ett några dagar långt läger för estniska grundskoleelever som studerar svenska fick också stöd från föreningen. Lägre gick av stapeln på estniska Dagö i juni.

En grupp gymnasieelever från Hariduskolleegium i Tallinn fick bidrag för en studieresa till Stockholm.

I och om Ukraina

Under 2025 har Sverigekontakt tillsammans med Svenska Akademien bekostat en del av den verksamhet som bedrivs på Swedish Hub, ett svenskt språkcafé i Kyiv. Den svenska hubben har ett omfattande program med allt från språklektioner till kräftskivor och arbetar bl.a. med frågor om mänskliga rättigheter och demokrati.

Under våren 2025 genomförde Sverigekontakt tillsammans med Riksarkivet ett seminarium som var öppet för allmänheten – och fullsatt – utifrån ett fotoalbum som Sverigekontakts grundare Vilhelm Lundström fått i 50-årspresent av de svensktalande i Gammalsvenskby i Ukraina på 1920-talet. Jörgen Hedman föreläste om Gammalsvenskby och invånarnas många umbäranden genom tiderna fram till idag, då byn tömts på invånare efter Rysslands angreppskrig.

Svenska i Sverige – för utlandsboende

Även i år har Sverigekontakt anordnat en sommarkurs på en svensk folkhögskola. I år gavs en tre veckor lång kurs på Axevalla folkhögskola, där 15 deltagare från Europa och Kanada hade lektioner, ett socialt program och utflykter i Västergötland och till Göteborg. Några av platserna var friplatser för såväl finska studerande som för ukrainare som studerar svenska.

Sverigekontakt har också i år delat ut stipendier för att möjliggöra en lägervistelse på Sparrevikens lägergård i Bohuslän för utlandsboende svensktalande barn. Barnen gör ofta ett utvecklingsprång på dessa läger, där de under en tid endast talar svenska med andra barn.

Föreningens forsknings- och utvecklingsprojekt

Sverigekontakt har under flera år haft ett forskningsprojekt om brevväxlingen mellan Sverige och Finland och de karolinska krigsfångar som placerades i Sibirien efter det svenska nederlaget vid Poltava. Projektet har de senaste åren försvårats av Rysslands krig mot Ukraina, men kommer att kunna fortsättas i Sverige, där allt material nu finns tillgängligt.

Under ett par år har Sverigekontakt bekostat forskningsprojektet Traditioner i rörelse där Jenny Nilsson och Susanne Nylund Skog har undersökt hur ett kulturarv omformas och utvecklas när det flyttar från sitt ursprungliga område. Projektet slutredovisades i Sverigekontakt nr 4/2025 med en artikel om luciafirande.

Svenska skolan Stuttgart på utflykt

Sverigekontakt har under 2025 utvecklat två böcker i en planerad läroboksserie avsedd för den kompletterande svenskundervisningen i hela världen. Denna undervisning har speciella förutsättningar, bl.a. på så sätt att barnen har mycket varierande svenskkunskaper med sig in i klassrummet. Gruppen är så liten att kommersiella förlag inte har möjlighet att bekosta material för gruppen. Det första häftet har skickats ut till alla kompletterande svenska skolföreningar i vårt register runt om i världen, 100 stycken.

Forskningsprojektet om den svenska dialekten i Gammalsvenskby har i många år redovisats av Alexander Mankov i tidningen Sverigekontakt. Såväl ordförråd som grammatik har beskrivits, så även under 2025.

Sverigekontakt deltar tillsammans med flera partner i Lettland och Finland i projektet Språkbroar, finansierat av NordPlus, ett program från Nordiska ministerrådet. I lettiska grundskolor ska ryska språket ersättas med andra, och svenska är ett alternativ som denna grupp arbetar för att etablera.

Övriga insatser och verksamheter

Under året har ett tjugotal kulturbidrag delats ut till verksamheter utanför Sverige som på något sätt anknyter till svenskt språk och kultur. De flesta verksamheterna är knutna till undervisning. Ett axplock ur årets kulturella verksamheter som genomförts med stöd av Sverigekontakt: en svensk biokväll med popcorn har ägt rum hos den kompletterande svenskundervisningen i Aten; innebandymål har köps in för att Svenska skolan på Gran Canaria

ska kunna erbjuda idrottsaktiviteter efter skoltid; Svenska skolan i Stuttgart har åkt till en djurpark och talat om djur på svenska – en vokabulär som kursplanen för kompletterande svenska betonar särskilt; pepparkakor har bakats i den svenska skolföreningen i Skottland och midsommar har firats i Tokyo.

Under 2025 utvecklades en ny hemsida för Sverigekontakt, och den lanserades i slutet av december. Förhoppningsvis ska kommunikationen med all världens svensktalande bli snabbare och tätare med hjälp av hemsidan.

Aktiviteter inom de svenska skolformerna i utlandet har också uppmuntrats genom bokgåvor till de skolor som vunnit idrottstävlingen SUF-VM, d.v.s. de svenska utlandsskolornas egen friidrottstävling på distans. Skolorna runt om i världen skickar in resultat från tävlingarna som genomförs på respektive skola. Svenska skolor i utlandet organiserar årligen också en läsutmaning, och till de vinnande skolorna har Sverigekontakt skickat ut bokpaket. Bokpaketet har också sänts i några fall vid efterfrågan, t.ex. till en bokklubb som läser svenska deckare – på svenska – i USA.

Sverigekontakt gör många besök i svenskverksamheter i utlandet, men tar också emot besök från svensklärare ute i världen. Det senaste året har svensklärare och lektorer från Australien, Estland, Lettland, Island och Ungern besökt kansliet för samtal om verksamheten, administration av bokgåvor och önskemål om stöd inför kommande projekt. Kansliet har också besökts av Institutet för språk och folkminnen (Isfo)

för att diskutera gemensamma intressen, t.ex. de seminarier som utgår från Isofs arkiv och som intresserar våra nätverk i världen.

Sverigekontakt har en lång tradition av att samarbeta med framför allt svensk-lärare i utlandet. Under 2025 har vi också börjat utbilda svensktalande föräldrar i utlandet om flerspråkighet och hur de, om de önskar, kan hålla språket levande för barnen i familjen. I samband med Sverigekontakts besök i Los Angeles besöktes undervisningen i kompletterande svenska, och föräldrarna fick under eftermiddagen en föreläsning om flerspråkighet i familjen. För att skapa ytterligare kontaktytor för föreningen har en artikel om svenska som modersmål i utlandet publicerats i tidskriften för lärare i svenska som andraspråk, Lisetten.

Generalsekreteraren i Sverigekontakt ingår i Svenska institutets referensgrupp för svenskundervisningsfrågor, och deltar kontinuerligt i möten bl. a. om rekrytering av svensklektorer till de utländska lektoraten. Denna samarbetsyta är värdefull för föreningen, då många lektorer också fungerar som lärare i t.ex. vuxenutbildning, som faller inom Sverigekontakts ansvarsområde. Som ett led i detta arbete deltog generalsekreteraren i augusti i den konferens i Stockholm som Svenska institutet anordnar årligen för utlandslektorerna.

Stiftelsen Lützenfondens årsberättelse

Stiftelsen Lützenfonden har under året haft följande styrelse: civ.ek. Oscar Ekman, Sturefors (ordförande), prof.em. Thomas Magnusson, Göteborg (ledamot), fil.kand. Ann Grönhammar, Stockholm (ledamot), fil.kand. Lars Bergman, Göteborg (suppleant), Erik Dilling (suppleant; lämnade styrelsen i maj), Dr. phil. Inger Schuberth, Wachtberg (sekreterare och verkställande ledamot). Styrelsen höll protokollförda distansmöten de den 26 februari, 15 maj, 17 september och 3 december.

Verksamhet

Den 12 mars representerade Maik Reichel och Erik Dilling Stiftelsen Lützenfonden vid Kuratoriets sammanträde i Lützen. Den 26 september leddes höstmötet av Inger Schuberth.

Under hösten har förvaltningsavtalet mellan Lützenfonden och staden Lützen diskuterats utan att en lösning stått att finna. I september genomförde Inger Schuberth och Maik Reichel en föreläsningresa till Göteborg och Stockholm för att informera om det nya arkeologiska museet på minnesplatsen.

Lützen den 6:e november

Den 6 november högtidlighölls slaget vid Lützen och uppslutningen var stor: kapellet och salen på Roter Löwe fylldes båda till sista plats. Från svenska ambassaden i Berlin kom en delegation på sex personer

och som vanligt var också den finska ambassaden representerad. Victoria-församlingen i Berlin bidrog aktivt till musikandakten, liksom Lützens skol- och församlingskör.

Inom ramen för skolutbytet mellan en tysk och en svensk gymnasieskola med Gustav Adolf Gesamtschule var en grupp ungdomar från Hvitfeldska gymnasiet i Göteborg närvarande. På plats var också ett tjugotal deltagare i en SvD-resa. Från tysk sida var Landtag och Kreis företrädare och även mindre städer och orter. Solen sken och fler kransar än vanligt lades ned. Vid den efterföljande samvaron i den stora salen i Roter Löwe räckte platserna med nöd och näppe, men tårtbuffén uppskattades storligen och stämningen var god.

Lokalföreningarna

Lokalföreningen i Helsingfors

Styrelse och möten

Lokalföreningen i Helsingfors styrelse har under 2025 bestått av Camilla Kåla (ordförande), Marianne Inkinen-Järvi (vice ordförande), Nathalie Edman-Koskell (sekreterare). Övriga medlemmar i styrelsen är Hannele Airio och Kirsi Lehtoviita. Som externa rådgivare har verkat Raija Hämelin och Anna-Maria Hyvärinen-Andersson. Under året har föreningen hållit tre styrelsemöten samt träffats på några arbets- och projektmöten.

Årets projekt

Under år 2025 genomfördes två större projekt: bokprojekt och seminariet Sverigepaket.

I bokprojektet samarbetade lokalföreningen med förlaget Schildts & Söderströms med ekonomiskt stöd av Svenska kulturfonden. 458 böcker skickades till nyblivna studenter runt om landet till både finsk- och svenskspråkiga gymnasier för att belöna dem som har studerat svenska med goda vitsord. Årets stipendieböcker var *Mot stjärnorna* av Marcus Rosenström och *Minkriket* av Karin Erlandsson.

Seminariet Sverigepaket firade sitt 20-årsjubileum 2025. Syftet med seminariet är att ge aktuell information på svenska för finskspråkiga högskole- och universitetsstudenter i huvudstadsregionen i Finland. Syftet är även att få studerandena att inse svenskans betydelse i arbetslivet. Årets tema var Framtidens arbetsliv. Journalist Martin Appel talade om hur AI påverkar framtidens arbetsliv och Markus Fabricius gav rekryterarens perspektiv på framtidens kompetenser. Deltagarna fick chansen att öva på sina praktiska svenska färdigheter genom olika aktiverande övningar i spelformat. Seminariet organiserades i samarbete med nätverket svenska.nu vid Hanaholmen med ekonomiskt understöd av Svenska kulturfonden. I samarbete deltog även yrkeshögskolorna Arcada, Haaga-Helia och Laurea samt Helsingfors universitet och Aalto universitetet. En artikel om seminariet publicerades i tidningen *Tempus* som är Språkläraryrkesförbundets tidning i Finland. Artikeln var skriven av styrelsemedlemmarna Kirsi Lehtoviita och Camilla Kåla samt Pia Tapio.

Sommarträff

Sommarträff ägde rum i början av juni på restaurang Kappeli i Helsingfors.

Lokalföreningen i Västervik

Styrelse och möten

Lokalföreningen i Västerviks styrelse har under 2025 bestått av Jorid Williamson (ordförande), Sven Olof Nilsson, Kjell Westerlund, Lars Strengnell och Louise le Pluart. Valberedningen har bestått av Ulla-Karin Johansson (sammankallande) och Margareta Engquist. Till revisor valdes Christer Warfvinge och till revisorssuppleant Inger Gortzak. Årsmötet 2025 hölls den 24 april på Järnet i Studieförbundets lokaler i Västervik.

Under året har lokalföreningen haft åtta protokollförda styrelsemöten och ett antal icke protokollförda diskussionsmöten.

Utdelade bidrag

Under år 2025 har bidrag lämnats till Hyvinge skola, norr om Helsingfors i form av ett årligt bokpaket. Skolan väljer själva böcker och bokhandeln Hultgrens i Västervik ombesörjer utskicket. Det årliga bidra-

get till Aibolands museum i Haapsal liksom till Rågöarna har också skickats.

Nuckö gymnasium har under 2025 liksom tidigare beviljat ett stipendium. I år tilldelades Merel Arunurm från Dagö detta. Hon ger en beskrivning av sig själv och varför hon har ett så stort intresse för svenska språket i tidningen *Sverigekontakt* nr 3/2025 på sid 8-9. Föreningen gav under året även bidrag till två finska stipendiater för sommarkurs på svensk folkhögskola. Den genomfördes i år på Axevalla folkhögskola.

Studiecirklar

Under våren var temat för föreningens studiecirkel *Emigrationen från Sverige*. Den utgick från första delen av Lennart Pehrsons trilogi *Den Nya Världen* och behandlade inte bara den stora emigrationen under 1800-talet utan berörde också Sveriges stormaktsdrömmar under 1600-talet med kolonin Nya Sverige.

Även skildringar av intressanta personer som av olika skäl reste till Amerika (bl.a. Fredrika Bremer, Axel von Fersen, Johan Prinz samt Erik Jansson med sitt Bishop Hill) berördes. Studiematerial kom förutom från Pehrsons bok från många artiklar i tidigare nummer av *Sverigekontakt*. Föreningen visade även de två videofilmerna *Utvandringen till Amerika* som ombesörjts av det numera nedlagda "Emigranternas hus" i Göteborg.

Under hösten var temat för studiecirkeln *Stormaktstiden i Sverige*, varvid kännetecknen för stormaktstiden togs upp, inte bara den militära expansionen utan också de stora förändringar som skedde i statsförvaltning, upprustning av vägnät och postväsen, adelns storhetstid, kultur och byggnation m.m.

Lokalföreningen på Åland

Styrelse och möten

Styrelsen för år 2025 har bestått av Göran Lindholm (ordförande), Guy Dannström (viceordförande), Yvonne Sundbom Korpi (sekreterare), Peggy Eriksson, Annette Gammals, Gun Holmström och Marika Lindström samt ersättare Gun-Mari Lindholm och Tony Salminen. Verksamhetsgranskare har varit Johan Lindholm. Tre styrelsemöten har hållits under året.

Medlemskap

Föreningen har fått ytterligare flera nya medlemmar under året. Medlemsavgiften har varit 15 euro/person och 20 euro/par. Fem medlemsbrev har skickats ut under året.

Aktiviteter

Under våren hölls två träffar, en med vinprovning och en med ett föredrag; kaffe serverades också. Under det senare mötet avtackades föreningens mångåriga ordförande Erik Lindholm med blommor.

En ny ordförande valdes. Under hösten firades föreningens tidigare starka kvinna Borghill Lindholms födelsedag som brukligt den 13 oktober med förtäring och ett föredrag av Bjarne Lindström med titeln *Om statistikens dubbla roll och behovet av fakta och förnuft i samhällsdebatten*. I december gick det traditionella julbordet av stapeln på Ångbåtsbryggan i Mariehamn med stor uppslutning.

Tack

Sverigekontakt är en ideell förening. Mycket av det arbete som utförs i föreningens regi är helt beroende av att kunniga och engagerade människor gör ideella insatser. Dessa insatser är av olika slag. Så underlättas vägval i det dagliga arbetet genom att föreningen kan utnyttja medlemmars expertis, texter skrivs till vår tidning och åtskilliga är de föreläsare som utan ersättning håller föredrag i såväl Sverige som utomlands. För detta arbete och engagemang framför överstyrelsen sitt tack.

Ett varmt tack riktas också till alla de medelsbeviljande instanser som under 2025 bidragit till att så mycket har kunnat uträttas. Det arbete föreningen uträttar är uppskattat av dem det når och ger möjligheter till svenskstudier och kulturevenemang i hela världen. Mycket av detta arbete, som värdesätts så högt av dem som det når, hade inte kunnat genomföras utan de insatser som på olika sätt ställts till föreningens förfogande.

Göteborg den 17 februari 2026

Sofia Tingsell Bo Ralph
Generalsekreterare Ordförande

Vill öka utlandssvenskarnas valdeltagande

Den ideella och politiskt obundna organisationen Svenskar i Världen genomför omfattande insatser inför riksdagsvalet 2026 med målet att öka valdeltagandet bland svenskar bosatta utomlands.

Organisationen har sedan 1938 arbetat för att underlätta livet för svenskar i utlandet och vid hemflytt. Inför riksdagsvalet 2026 är målet att nå utlandssvenskar som riskerar att avstå från att rösta på grund av praktiska hinder, okunskap om röstningsförfaranden eller en upplevelse av att utlandssvenskarnas frågor inte prioriteras av politiker.

Bakgrunden är ett betydligt lägre valdeltagande bland utlandssvenskar jämfört med väljare i Sverige. I valet 2022 röstade endast 32 procent av de röstberättigade utlandssvenskarna. Som jämförelse gick samma år drygt 84 procent till valurnan i Sverige, och den kommun som noterade lägst valdeltagande var Haparanda kommun med 69 procent.

Samtidigt uppskattas närmare 400 000 potentiella väljare finnas utanför landet – många av dem svåra att nå på grund av informationsbrist, praktiska hinder och begränsat politiskt engagemang.

Valdeltagandet bland utlandssvenskar är tyvärr bekymmersamt lågt. Trots att de påverkas av svensk politik i frågor som rör skatter, pensioner, medborgarskap och familjeförhållanden är deras faktiska möjligheter att delta i riksdagsvalet i praktiken sämre än för väljare bosatta i Sverige, säger Svenskar i Världens generalsekreterare Cecilia Borglin.

Informationskampanjer och dialog med partier

Svenskar i Världen kommer att fokusera sina insatser på att sprida korrekt och faktabaserad information om hur röstning går till, hur man anmäler sig till röstlängden och vikten av att uppdatera sin utlandsadress.

För att kunna rösta i valet är det viktigt att du i god tid ser till att du finns med i röstlängden samt att du har rätt utlandsadress i folkbokföringen, säger Cecilia Borglin.

En annan central del av satsningen är att föra dialoger med samtliga riksdagspartier för att lyfta frågor som påverkar utlandssvenskars vardag och lyssna in partiernas ståndpunkter kopplat till utlandssvenskarnas prioriterade sakfrågor. Partiernas ställningstaganden ska sammanställas i en valkompass riktad till väljare utomlands.

En grundsten blir intervjuerien Live-fika Valspecial där partiföreträdare för samtliga riksdagspartier kommer att intervjuas för att ta reda på var de står i frågor som berör målgruppen.

Det blir samma frågor till alla partier, så att utlandssvenskarna enkelt ska kunna jämföra partiernas åsikter, säger Cecilia Borglin.

Arbetet baseras på Valmyndighetens information och dialogen med myndigheten kommer vara pågående fram till valdagen den 13 september. Samtidigt aktiveras Svenskar i Världens representanter, medlemmar och partner världen över för att sprida information och engagera fler att rösta, oavsett partitillhörighet.

Bygger vidare på tidigare erfarenheter

Inför valet 2022 genomförde Svenskar i Världen en mindre informationsinsats som bidrog till ökad uppmärksamhet kring hinder för röstning utomlands. Bland annat förlängdes öppettiderna vid Sveriges ambassad i Madrid och vid konsulat i Spanien efter medial uppmärksamhet, vilket resulterade i hundratals extra röster.

På längre sikt hoppas organisationen att satsningen ska sänka trösklarna för utlandssvenskar att delta i val, samtidigt som dialogen med politiker ger ökad förståelse för gruppens behov.

Ett högt valdeltagande är avgörande för en stark demokrati. Genom att öka både kunskapen och engagemanget vill Svenskar i Världen stärka utlandssvenskarnas möjlighet och incitament att delta i valet.

Politiska beslut i Sverige påverkar dig som utlandssvensk, och du kan påverka besluten. Din röst räknas, säger Cecilia Borglin.

Svenskar i Världen är en ideell och politiskt oberoende organisation som arbetar för att stödja utflyttande och återvändande svenskar. Organisationen är också en remissinstans och bedriver påverkansarbete till nytta för de 685 000 svenskar som arbetar, studerar eller bor utomlands. Organisationen utger utmärkelsen Årets svensk i världen. Mer information på www.sviv.se. Svenskar i Världen finns även på Facebook, Instagram, Twitter och LinkedIn.

Nutidsorientering

Följde du med vad som hände i Sverige under vintern 2026?

1. Det har gått dåligt ett tag för ett av Sveriges riksdagspartier och partiet ligger nu under riksdagsspärren. Vilket parti är det?

- A. Centerpartiet
- B. Miljöpartiet
- C. Liberalerna

2. Skatteverket har just publicerat sin lista över populära namn på nyfödda 2025. Vilka namn toppar?

- A. Vera och Noah
- B. Astrid och Hugo
- C. Olivia och Liam

3. Sverige tillsammans med några andra länder hotades av extratullar vid export till USA. Varför?

- A. Sverige skickade styrkor till Grönland.
- B. USA vill öka försäljningen av inhemska bilar.
- C. Sverige vill inte betala mer till NATO.

4. Hur många medaljer tog Frida Karlsson under de olympiska vinter spelen i Italien?

- A. 3
- B. 4
- C. 5

5. Vilken partiledare fick sy sex stygn vid ögonbrynet efter att ha drömt en mardröm?

- A. Ebba Busch
- B. Simona Mohamsson
- C. Jimmie Åkesson

6. Vilken svensk skidskytt tog guld i jaktstart?

- A. Martin Ponsiluoma
- B. Sebastian Samuelsson
- C. Malte Stefansson

7. Vem fick årets Jerringpris under idrottsgalan 2026?

- A. Jonna Sundling
- B. Mjällby AIF
- C. Daniel Ståhl

8. Vilken blomma är årets majblomma inspirerad av?

- A. Prästkrage
- B. Smörblomma
- C. Blåklint

9. Stellan Skarsgård har nominerats till en Oscar. I vilken kategori?

- A. Bästa manliga biroll
- B. Bästa manliga huvudroll
- C. Bästa regi

10. I januari började melodifestivalen. Vad heter de två programledarna?

- A. Edvin Törnblom, Johanna Nordström
- B. Keyyo, David Greczula
- C. Gina Dirawi, Hampus Nessvold

11. I början av 2026 släppte Svenska Akademien den femtonde upplagan av denna bok. Vilken?

- A. SAOB
- B. SAOL
- C. SO

12. Svensken Ludwig Göransson är ett stort namn internationellt. Vad är han verksam som?

- A. Skådespelare
- B. Regissör
- C. Filmmusikproducent

13. Ett svenskt företag har i januari 2026 meddelat att de varslat 1 600 personer. Vilket är det?

- A. Volvo Lastvagnar
- B. Ericsson.
- C. H&M

14. Vad heter den svenska olympiern på bilden?

- A. Isabella Wranå
- B. Linn Svahn
- C. Sara Hector

15. Det har varit riktigt kallt i Sverige och vi har haft en nationellt isdygn. Vad innebär det?

- A. Att det är is på hälften av Sveriges sjöar.
- B. Att den högsta temperaturen i landet under ett dygn är under 0°C.
- C. Att medeltemperaturen i landet är -10°.

Mejla svaren till sofia.tingsell@sverigekontakt.se. Du kan också skicka de rätta svaren till Sverigekontakt, Box 53066, 40014 Göteborg. Tre pristagare utses vid dragningen 15 maj 2026.

Lösning till nutidsorienteringen nr 4/2025 var: 1 B, 2A, 3B, 4C, 5C, 6A, 7B, 8A, 9C, 10B, 11A, 12A, 13C, 14C, 15A

Pristagare från nr 4/2025: Marianne Eckerström Fancelli, Milsons Point
Cornelia Juchert, Eislingen
Anita Killius, Partille

Det kommer en bokförsändelse med posten! GRATTIS!

FÖR ELEVER SOM VILL MER

SSHL är en internationell skola för elever som vill lägga extra fokus på sina studier eller som drömmer om att studera eller arbeta utomlands så småningom.

Vi erbjuder:

- svenska gymnasieprogram
- International Baccalaureate, IB

En IB-utbildning är gångbar över hela världen och öppnar upp dörrar för såväl svenska som internationella universitet.

På SSHL har vi högt akademiskt fokus, med fantastiska lärare, stort utbud av fritidsaktiviteter, elevvård och starkt studiestöd.

För internatelever finns tre alternativ:

- Heltidsinternat - för er som bor långt bort
- SSHL Traditionellt - res hem vissa helger
- Veckointernat - res hem varje helg

Varmt välkomna att göra ett besök
eller kom och Provbo när det passar er!

SIGTUNASKOLAN
HUMANISTISKA LÄROVERKET

Läs mer om Sveriges enda internationella internatskola på [SSHL.SE](https://sshl.se)